

Datum van inontvangstneming : 20/11/2017

Zaak C-590/17

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

12 oktober 2017

Verwijzende rechter:

Cour de cassation [hoogste rechterlijke instantie, Frankrijk]

Datum van de verwijzingsbeslissing:

4 oktober 2017

Verzoekende partijen:

██████████

██████████ echtgenote van ██████████

Verwerende partij:

Electricité de France (EDF)

COUR DE CASSATION

Openbare terechtzitting van **4 oktober 2017**

Verwijzing naar het Hof van Justitie
van de Europese Unie, schorsing van de
behandeling, verwijzing naar de terechtzitting van
11 december 2018.

[OMISSIS]

DE FRANSE REPUBLIEK

IN NAAM VAN HET FRANSE VOLK

DE COUR DE CASSATION, EERSTE CIVIELE KAMER,

heeft het volgende arrest gewezen:

Beslissend op het cassatieberoep ingesteld door:

1°/ [REDACTED]

2°/ [REDACTED] echtgenote van [REDACTED]

beiden wonende [OMISSIS] [te] Le Tampon,

tegen het arrest van 12 september 2014 van de Cour d'appel de Saint-Denis de la Réunion (chambre civile TGI) [hogerberoepsrechter Saint-Denis de La Réunion (beroep tegen het vonnis van de rechter in eerste aanleg, civiele kamer)], in het geding tegen de naamloze vennootschap Electricité de France, gevestigd [te] [OMISSIS] Parijs,

verweerster in cassatie; **[Or. 2]**

[OMISSIS]

DE COUR [DE CASSATION], [OMISSIS]

Op het enige middel:

Gelet op artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;

Volgens het bestreden arrest [OMISSIS] heeft de onderneming Electricité de France (EDF) op 3 april 1995 aan [REDACTED] werknemer van deze onderneming, en zijn echtgenote (de kredietnemers) een onder het stelsel ter bevordering van het eigen woningbezit vallende en aan wet nr. 79-596 van 13 juli 1979 betreffende de verstrekking van informatie aan en de bescherming van hypothecaire kredietnemers onderworpen krediet van 57 625,73 EUR verstrekt voor de financiering van de aankoop van hun hoofdverblijf, af te lossen in 240 maandelijkse termijnen verdeeld over twee aflossingsperioden van tien jaar met rentepercentages van respectievelijk 4,75 % en 8,75 %. Op 1 januari 2002 heeft [REDACTED] zijn dienstverband met de onderneming beëindigd. De kredietnemers zijn toen gestopt met het aflossen van het krediet. Op 5 april 2012 heeft EDF, na het beding van de overeenkomst tussen partijen te hebben toegepast waarin werd bepaald dat deze overeenkomst van rechtswege zou worden beëindigd indien de kredietnemer niet meer tot het personeel van EDF zou behoren, van de kredietnemers betaling gevorderd van het op 1 januari 2002 nog verschuldigde bedrag van 50 238,37 EUR aan hoofdsom en rente, en van een bedrag van 3 517 EUR uit hoofde van het boetebeding.

De kredietnemers komen op tegen het arrest omdat daarin is vastgesteld dat de overeenkomst van 17 maart 1995 op 1 januari 2002 is beëindigd en zij daarbij worden veroordeeld tot betaling van het bedrag van 50 238,37 EUR aan EDF,

naast de contractuele rente van 6 % per jaar te rekenen vanaf 1 januari 2002, onder aftrek van de daarna betaalde bedragen, alsook van het bedrag van 3 517 EUR uit hoofde van het boetebeding, vermeerderd met de wettelijke rente te rekenen vanaf diezelfde datum. Het middel luidt: **[Or. 3]**

1°/ Bedingen in overeenkomsten tussen bedrijfs- of beroepsmatig handelende natuurlijke of rechtspersonen en niet bedrijfs- of beroepsmatig handelende rechtspersonen of consumenten zijn oneerlijk indien zij tot doel of gevolg hebben dat het evenwicht tussen de rechten en verplichtingen van de partijen bij de overeenkomst ten nadele van de niet bedrijfs- of beroepsmatig handelende rechtspersoon of consument aanzienlijk wordt verstoord. De werkgever die regelmatig hypothecaire kredieten verstrekt in het kader van een beleid ter bevordering van het eigen woningbezit bij zijn personeel heeft de hoedanigheid van bedrijfs- of beroepsmatig handelende persoon. Door, om het bestaan van een oneerlijk beding uit te sluiten en de beëindiging van rechtswege van de kredietovereenkomst met de werknemer vast te stellen, te oordelen dat EDF geen bedrijfs- of beroepsmatig handelende persoon is, maar tegelijk op te merken dat er binnen deze onderneming een speciale afdeling bestaat die voorschotten aan werknemers beheert, heeft de Cour d'appel niet de juiste juridische consequenties getrokken uit zijn eigen bevindingen, waaruit immers voortvloeide dat EDF de hoedanigheid van bedrijfs- of beroepsmatig handelende persoon had, en aldus artikel L 132-1 van de Code de la consommation [wetboek van consumentenrecht] geschonden;

2°/ De rechter, die in alle omstandigheden het beginsel van hoor en wederhoor in acht moet doen nemen en zelf in acht moet nemen, kan zijn beslissing niet baseren op middelen die hij ambtshalve heeft opgeworpen zonder eerst de partijen te hebben verzocht hun opmerkingen in te dienen. Door ambtshalve het middel op te werpen dat de kredietnemers niet de hoedanigheid van consumenten hadden, zonder eerst de partijen bij het geding te hebben verzocht hun opmerkingen betreffende dit middel in te dienen, heeft de Cour d'appel het beginsel van hoor en wederhoor en artikel 16 van de Code de procédure civile [wetboek van burgerlijke rechtsvordering] geschonden;

3°/ Iedere natuurlijke persoon die handelt voor doeleinden die buiten zijn bedrijfs- of beroepsactiviteit vallen is een consument. Door, om uit te sluiten dat de kredietnemers de hoedanigheid van consument hebben, te oordelen dat laatstgenoemden voordeel hebben gehad van het krediet dat hun in hun hoedanigheid van werknemer is verstrekt, heeft de Cour d'appel artikel L 132-1 van de Code de la consommation geschonden.

4°/ Bedingen in overeenkomsten tussen bedrijfs- of beroepsmatig handelende natuurlijke of rechtspersonen en niet bedrijfs- of beroepsmatig handelende rechtspersonen of consumenten zijn oneerlijk indien zij tot doel of gevolg hebben dat het evenwicht tussen de rechten en verplichtingen van de partijen bij de overeenkomst ten nadele van de niet bedrijfs- of beroepsmatig handelende rechtspersoon of consument aanzienlijk wordt verstoord. Door uit te sluiten dat

het beding in een kredietovereenkomst waarin wordt bepaald dat de werkgever (de kredietverstrekker) de overeenkomst vroegtijdig kan beëindigen wegens opzegging van het dienstverband van de werknemer (de kredietnemer), oneerlijk is, heeft de Cour d'appel artikel L 132-1 van de Code de la consommation geschonden.

[OMISSIS] **[Or. 4]** [OMISSIS] [middelen die geen verband houden met de prejudiciële vragen]

Uit het arrest van 30 mei 2013 van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HJEU, arrest van 30 mei 2013, ██████████ C-397/11 en C-488/11), volgt dat richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten de overeenkomsten waarop zij van toepassing is bepaalt aan de hand van de hoedanigheid van de contractpartijen, naargelang zij al dan niet in het kader van hun bedrijfs- of beroepsactiviteit handelen. Dit criterium strookt met de gedachte waarop het beschermingsstelsel van de richtlijn berust, namelijk dat de consument zich tegenover de verkoper in een zwakke onderhandelingspositie bevindt en over minder informatie dan deze laatste beschikt, wat ertoe leidt dat hij met de door de verkoper tevoren opgestelde voorwaarden instemt zonder op de inhoud daarvan invloed te kunnen uitoefenen.

Volgens artikel L. 132-1, eerste alinea, thans artikel L. 212-1, eerste alinea, van de code de la consommation zijn bedingen in overeenkomsten tussen bedrijfs- of beroepsmatig handelende natuurlijke of rechtspersonen en niet bedrijfs- of beroepsmatig handelende rechtspersonen of consumenten oneerlijk indien zij tot doel of gevolg hebben dat het evenwicht tussen de rechten en verplichtingen van de partijen bij de overeenkomst ten nadele van de niet bedrijfs- of beroepsmatig handelende rechtspersoon of consument aanzienlijk wordt verstoord.

Deze bepaling valt binnen de werkingssfeer van voornoemde richtlijn, die in artikel 2 bepaalt dat de consument iedere natuurlijke persoon is die handelt voor doeleinden die buiten zijn bedrijfs- of beroepsactiviteit vallen en de verkoper iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die bij genoemde overeenkomsten handelt in het kader van zijn publiekrechtelijke of privaatrechtelijke beroepsactiviteit, en in artikel 3 dat een beding dat het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van de partijen ten nadele van de consument aanzienlijk verstoort oneerlijk is.

Artikel 7 van de kredietovereenkomst tussen EDF en de kredietnemers bepaalt dat deze overeenkomst van rechtswege wordt beëindigd op de dag waarop de kredietnemer, om welke reden dan ook, niet meer tot het personeel van de onderneming behoort. **[Or. 5]**

Dit beding heeft tot gevolg dat bij de ontbinding van de arbeidsovereenkomst de aan een werknemer en zijn vrouw, de hoofdelijk aansprakelijke medekredietnemer, geleende hoofdsom voor de aankoop van hun hoofdverblijf

direct opeisbaar wordt, zonder dat de kredietnemers hun uit de kredietovereenkomst voortvloeiende verplichtingen niet zijn nagekomen.

De Cour d'appel heeft het middel inzake oneerlijkheid van het litigieuze beëindigingsbeding afgewezen op grond dat EDF, die geen bedrijfs- of beroepsmatig handelende persoon is in de zin van artikel L. 132-1, thans artikel L. 212-1, van de code de la consommation, in haar enkele hoedanigheid van werkgever het litigieuze krediet aan [REDACTED] en zijn echtgenote heeft verstrekt op grond van [REDACTED] arbeidsovereenkomst, waarbij het niet ter zake doet dat er binnen deze onderneming een afdeling bestaat die voorschotten aan werknemers beheert. Het litigieuze krediet valt volgens deze rechterlijke instantie derhalve buiten de werkingssfeer van deze wet. De Cour d'appel voegt hieraan toe dat dit beding, dat vrijwillig is aangegaan, niet nietig is op grond dat het zuiver potestatief zou zijn, omdat de vervroegde aflossing zowel kan voortvloeien uit het initiatief van de werkgever die de werknemer ontslaat als uit dat van de werknemer die ontslag neemt, en evenmin oneerlijk is, omdat het is opgenomen in een overeenkomst die voordelen biedt voor de werknemer, waardoor het beding van beëindiging van rechtswege wordt gecompenseerd.

De kredietnemers, die stellen te hebben gehandeld in de hoedanigheid van consumenten, beroepen zich op de rechtspraak van de Cour de cassation volgens welke een beding dat voorziet in de beëindiging van het krediet wegens een buiten de overeenkomst vallende oorzaak oneerlijk is (Eerste civiele kamer, 27 november 2008, cassatieberoep nr. 07-15.226, *Bull.* 2008, I, nr. 275; Eerste civiele kamer, 1 februari 2005, cassatieberoep nr. 01-16.733, *Bull.* 2005, I, nr. 60).

De Cour de cassation heeft zich echter nooit uitgesproken over de toepasbaarheid van artikel L. 132-1, eerste alinea, thans artikel L. 212-1, eerste alinea, van de Code de la consommation op een dergelijke overeenkomst.

Derhalve rijst de vraag of, indien een werkgever als EDF met een werknemer en diens echtgenote, die de hoofdelijk aansprakelijke medekredietneemster is maar geen werkneemster van de onderneming, een hypothecaire kredietovereenkomst sluit voor de aankoop van hun hoofdverblijf, eerstgenoemde als verkoper kan worden aangemerkt en laatstgenoemden als consumenten, in de zin van artikel 2 van de richtlijn.

De in het middel opgeworpen vragen, waarvan de oplossing van het cassatieberoep afhangt en die een uniforme uitlegging van artikel 2 van de richtlijn behoeven, rechtvaardigen de aanhangigmaking van de zaak bij het Hof van Justitie van de Europese Unie.

De behandeling van de zaak dient te worden geschorst totdat het Hof van Justitie uitspraak heeft gedaan. **[Or. 6]**

OM DEZE REDENEN:

wordt de zaak verwezen naar het Hof van Justitie van de Europese Unie voor antwoord op de volgende vragen:

1) Moet artikel 2 van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten aldus worden uitgelegd dat een onderneming als EDF, wanneer zij aan een werknemer een hypothecair krediet verstrekt dat valt onder het stelsel ter bevordering van het eigen woningbezit, waarvoor alleen personeelsleden van de onderneming in aanmerking komen, handelt als verkoper?

2) Moet artikel 2 van de voornoemde richtlijn aldus worden uitgelegd dat een onderneming als EDF, wanneer zij een dergelijk hypothecair krediet verstrekt aan de echtgenoot of echtgenote van een werknemer, die geen personeelslid van die onderneming is maar hoofdelijk aansprakelijke medekredietnemer, handelt als verkoper?

3) Moet artikel 2 van de voornoemde richtlijn aldus worden uitgelegd dat de werknemer van een onderneming als EDF die bij deze onderneming een dergelijk hypothecair krediet aangaat, handelt als consument?

4) Moet artikel 2 van de voornoemde richtlijn aldus worden uitgelegd dat de echtgenoot of echtgenote van deze werknemer, die hetzelfde krediet aangaat, niet in de hoedanigheid van werknemer maar van hoofdelijk aansprakelijke medekredietnemer, handelt als consument?

[OMISSIS]